

MAGYAR KURIR

Bétsből, Januárius' 20-dikán 1818.

Nagy Britannia.

A' multt Dec. 29 dikén dült-el *Hone* Könyvárosnak a' pere az Esküttek Törvényszéke előtt. A' mint előre volt a' híre, hogy ártatlannak fogják itélni, úgy tellyesedett be. Ámbár ő maga már az előtt az újságokban közönségesen engedelmet kért, hogy a' Szent Írást betstellenül parodiázta: mindazáltal találkoztak olyanok, kik az ő büntetés alól való felszabadíttatásából egész triumfust üztek. Öszvegyültek a' fent kitett napon majd tsak nem minden gyanus, vagy már valaha meg is ítéltetett Könyvirók a' *London-Taverne* nevü házban. Lehetett itt ekkor látni, egy Londoni újságként, olyan embereket, kik az Igasság-kiszolgáltató Törvényszék kezei közül valami úton módon kifejtették magokat, — másokat, kiket ugyan az megbüntetett, és végre olyanokat, kiknek még hihetőkép-pen lesz azzal bajok. *Hone*, ártatlannak való ítéltetését egyenesen tsak egyetlen egy Eskütt kemény-nyakuságának köszönheti, a' ki a' 12 között legjobban hartzolt mellette. Az egész dolog így ment végbe. *Waitman* úr mint Elölülő egy beszédet tartott az ülésnek kezdetével, mellyben azt vitatta, hogy *Hone* a' könyvnyomtatás szabadságának védelmezésénél fogva, Nagy Britanniának minden jussait védelmezte, mivelhogy mind a' könyvnyomtatás szabadságán vagynak azok fundáltatva; következésképpen *Hone* úr, nem hogy bünös volna, de még magát a' házára nézve érdemesítette, és meg-

jutalmaztatást érdemel. Lord *Cochranénak* bejövetelével olly nagy tapsolás támadott, hogy az Elölülő félbe hagyta beszédjét. Azután Sir *Francis Burdett* kezdett szóllani; a' tapsolás miatt sokáig nem tudott hozzá fogni a' beszédhez. Azok, a' kik a' szalában hátul voltak, azt kívánták, hogy álljon-fel az asztalra, és onnan beszéljen, a' mi meg is történt. Minekutánna igen hosszú beszédet tartott volna, e' következő végzéseket jóvalotta. 1) Hogy a' nyomtatásbeli szabadság az Anglusoknak egy legdrágább jussok, és legditsösségesebb megkülömböztető jelek, és hogy az elválaszthatatlanül öszve van kötve az Esküttek' törvényes magokviseletének tisztaságával, és egyátallyában attól függ. 2) hogy az Esküttek törvényes foglalatossága' megszentelt és Constitutzióhoz mértt jussának fontossága soha ditsösségesebben meg nem mutattatott, mint ezen *Hone* úr ellen indított perben, és az ő büntetés alól való feloldoztatásának módjában. — Ezen végzéseket egy akarattal minnyájan elfogadták. Lord *Cochrane* használatlan nem hagyta ezt a' Ministerek' motskolására adódott alkalmatosságot. De egyébaránt minden vigyázása mellett sem kerülhet-e el, hogy ki ne nevéssék. Egyfelől az egekig magasztalta volna az Eskütteknél szokásban lévő törvényfolyamatját, ha belől az nem bántotta volna, hogy egyszer ötet magát is ez a' Törvényszék bünösnek, és szégyen karóra ítélte, melly szörnyü megalatsonyító büntetéstől ötet tsak a' Regens Printznek kegyelme sza-

badította meg. A' Lordnak egész szósza-
poritása tehát körülbelől ide ment - ki:
„mikor a' *Jury* valakit megbüntet, meg-
vesztegetett, és megroml tsagokba áll az;
mikor pedig a' bünösöket feloldozza, ak-
kor bátor, és független polgárok annak
a' tagjai.“ Végre arról tévén jelentést,
hogy még minekelötte egy hónap elmú-
lik, egy példa nélkül való, kegyetlen,
tsalárd, és áruló dolgot fog felfedezni,
beszédét azzal a' buzdítással zárta - be,
hogy a' feloldoztatottnak egészségéért méltó,
hogy poharak ürítettessenek. E' sze-
rént tehát *Hone* úr ditsősséggel meg-
menekedett minden bajtól. Több az,
bogy azok a' *London-Tavernében* ösz-
vegyülekezett személyek, kikről fellyebb
volt szó, pénzt szedtek alá-írás utján a'
számára, hogy ez által abbéli fájdalmát
enyhítsék, mellyet ez a' per okozott ne-
ki. Ez az így szedett pénz 1200 font
Sterlingre megy.

* * *

Párisban adnak - ki Anglus nyelven
egy ilyen tzimü irást: *Galignan's Mes-
senger*. Ebben a' minap e' következendő
módon voltak Angliának minden bir-
tokai elő adva. Európában lévő szi-
getei tesznek: 112,851 négyszegü mért-
földeket, mellyeken 17 millió lakosok
vannak, *Gibráltárt* 16,000, *Máltát*
95,000, *Helgolandot* 150 lakosokkal, és a'
Joniai Szigeteket ide nem értvén. —
Ásiában Indiát 51 millió, *Sumatrát*
4000, *Ceylont* 20,000 lakosokkal bírja.
Amerikában *Kanada* 230,000, *Neu
Foundland* 10,000, *Cap Breton* 5000,
Uj Skotzia és *Uj Braunschweig* 40,000,
Jamaika 285,000, a' *Bermudes Sziget-
ek* 12,000, *Barbados* 90,000, *St. Cri-
stoph* 25,000, *Trinidad* 20,000, *St. Lu-
cie* 10,000, *Nevis* és *Montserrat* 20,800,
Dominika 16,2000, *Grenada* 25,000,
St. Vincent 13,100, *Surinam* 46,000 la-

kosokkal van birtokában. Afrikában
lévő Tartományai ezek, *Sierra Leone*
1000, — *Jóreményfoka* 65,000, *Szent
Ilona* 5,500, *Moritz Szigete* 10,000 la-
kosokkal. Australiai Tartományai
között *Uj Süd-Wallis* majd szinte ak-
kora mint Európa, de azért tsak 15,500
lakosok lakják. Mindent öszve véve az
Angliai Királynak igazgatása alatt lévő
föld 1,280,350 Angliai négyszegü mért-
földből áll. Alattvalói 69,124,800-an van-
nak, és ha még *Hannoverát* is ide szám-
láljuk, többre megy a' számok 70 mil-
liónál. Az Orosz Birodalom melly rop-
pant nagyságú? és még is Anglia lakosi-
nak tsak felével bír.

Német Ország.

A' *Wartburgi* inneplésre nézve *Gr.
Edling* a' multt Dec. 19-dikén e' követ-
kező kerülő - irást bortsátotta minden a'
Weimari Nagy Herczegségben lévő Tiszt-
viselőkhöz: „Sietek az Urakat tudósítani
affelől, hogy Herczeg *Hardenberg*, és
Gróf *Zichy* ő Excellentziája itt voltak,
a' reájok bizott dolognak végbevételére.
Minthogy minden hamis vélekedéseknek
szeretek minél hamarább nyakokra hág-
ni, tehát ezen környülállásos tudósítást
azért közlöm az urakkal, hogy annak egy-
szeribe vegyék hasznát. Mind Herczeg
Hardenberg, mind Gróf *Zichy* ő
Excellentziája a' Nagy Herczegnek tu-
lajdon Fejedelmeiktől leveleket hoztak.
Ezek a' levelek. tsalhatatlan próbáji lé-
vén annak a' bizodalomnak, mellyel ő
Felségek az Austriai Császár és a' Prusz-
siai Király a' Nagy Herczeg eránt visel-
tetnek, tökéletes részvételt gerjesztet-
tek. Az a' kívánság, hogy a' Nagy Her-
czeg a' maga részéről lenne munkás a'
nyomtatásbéli szabadságnak a' szövetség
napján szint olyan igasságos mint szabad
gondolkozáshoz illő módon lejendő meg-
határozásában, tökéletesen megegyez ő

Kir. Nagy Herczegségének ohajtásával, a' ki szüntelen abban az értelemben volt, hogy egyátallyában szükséges volna közönségesen rendet szabni ezen tárgyra nézve, hogy Németországban a' rend és közérzés fentartassék. Minthogy Gr. Zichy ö Excja személy szerént akarta tapasztalni, hogy mitsoda gondolkozás uralkodik Jenában; tehát szerentsém volt ö Excját oda vezetni, és ha egy Professornak *Wartburgban* kimutatott gondolatlansága, és némelly viszketeges eszü embereknek a' 18-dik Octoberi innepről való írásaik Német Ország' jobb részének figyelmét méltán magokra vonták is: de ellenben a' Jenai tanulók, és kivált képpen ö Felségének az Austriai Császárnak alattvalóji között olyan rend, és jeles gondolkozásmódja uralkodik, hogy ezek ö Excját eléggé meggyőzték affelől, hogy a' dolog telyességgel nins úgy, mint azt festették. Ez a' következés mind azokat megeléghetheti, a' kik ezen dologban valóságos részt vettek, és mi magunknak szerentsét kívánhatunk, hogy annak megvizsgálása Herczeg Hardenberg egyenesszívűségére, és Gróf Zichy ö Excjának megvilágosodott igasságszeretetére volt bízva. Ezen Méltóságoknak küldetése tsak szorosabban öszvetsatolhatta azokat a' köteleket, mellyek már olly régtől fogva ö Kir. Nagy Herczegségét az ö Felséges Fejedelmeikhez kötik 's a' t.

A' Weimari *Oppositionsblatt* nevü újság, melly az Austriai Udvarnak a' Prussziai Udvarnál lévő Követe Gróf Zichy ö Excjának indításából, azért a' tikkelyért, melly 266 számú darabjában Bétsről van írva, megtiltódott, e' folyó 1818-dik esztendőre ismét folyamathoz jött, kiadójinak azon az okon fundáltt kérések-re, hogy a' multt Dec. 1-ső napjától fogva más kezekre van annak írása bízva. Hanem ezek a' szavak: Saxoniai Nagy Herczegi Privilegiummal, többé

nem lesznek rajta; hogy minden balra való magyarázásnak eleje vétetődjön.

Északi Amérikai Egygyesültt Státusok.

Az Amérikai újságok ismét elkezdének arról a' szörnyü nagy kígyórol írni, mellyről a' minap mint tsak költeményről minden újságok elhallgattak: Egy New Jorki levél szerént, mind eddig a' *Long Islandi* vizekben tartózkodott az. Legutolján *Greenwich* körül látták; azt mondják, hogy tsak lassan uszkált, fejét mintegy 6 lábnyomnyira feltartotta a' vizből, és szinte olly sok habot hagyott maga után, mint valamelly evező hajó.

Az Elölülőnek *Washingtonban* lévő szállásába Frantzia Országból vittek házi butorokat. Ezen az Amérikai Fabrikásoknak haragjok szörnyen felgerjedt, és több újságlevelekben ollyan tikkelyek jöttek ki, mellyekben a' nemzeti szorgalmatosság' elősegéllésének szükségessége sürgettetik. De eléggé megfelelt ezekre a' panaszos írásokra a' *National-Advocat*. Nem tagadjuk, így ír ez, hogy a' dolog úgy van, de másképpen nem is lehet. Hol tsináltatunk itt tüköröket, Damasztokat firhangoknak, és székborítékoknak, órákat, és tsak egy pianofortét? A' mit itt lehetett tsináltatni, az itt is van véve. A' kissebb szobák tsupa ide való házibutorokkal vannak felkészítve. Osztan ez nem is a' Praesidensnek egyedül való akarata, a' ki a' Status dolgaival igen nagyon el lévén foglalva egy meghitt emberére bízta az egész házieszközök dolgát, a' ki ismét nem más okból, hanem szükségből mivelte az említett panaszos dolgot.

Frantzia Ország.

Ennek az esztendőnek 1-ső napjától fogva a' Genie Corps General Stábjának a' tisztjei 400-ról 350-re szállittattak alá;

annak Generalisainak száma ugyan azon időponttól fogva 12 lesz. Azok a' tisztek kik ezen rendelkezésnél fogva tisztségeiket elvesztik, várakozási fizetést fognak kapni, azomban legelső jussok lesz, ha valahol valamely tisztség megüresül, annak kérésére.

A' *Fueldes* meggyilkolásáért tömlötzben lévő személyek már eddig talán *Albyban* is vannak. Madame *Manson*-rol elébb a' volt a' hír, hogy magát terhesnek vallotta, most pedig egy Rhodézben költ levélben a' van róla, hogy férjétől a' törvényszék által elválasztatott, és egyetlen egy gyermekét ennek tartozik által adni. Tsudálatos ennek az Asszonyinak a' sorsa; ha ebbe a' gyalázatos perbe nem keveredett volna, alig lett volna valaha az a' szerentséje, hogy képe lefestessen, és képáros boltokban mint valami különösség árúttasson.

Párisban most egy mindenféle ördögségeket magában foglaló könyvnek nem sokára leendő megjelenése tétetett közönségessé. A' könyvnek tizimje ez: *Dictionaire infernal, ou Recherches et Anecdotes sur les démons, les esprits, les Fantomes, les spectres, les revenans, le loups-garons, les possédés, les sorciers, les salamandres les sylphes etc. etc.*

Spanyol Ország.

A' Király most a' lótartás megnevesítésére olly rendelést bocsátott közre, hogy a' Spanyoloknál nagyon módiban lévő öszvérek' tartását annyibán adó alá vetetik, hogy a' ki tsak tsupa pompázásból tart öszvért, annak bizonyos summát kell attól, azoknak számához képest fizetni.

Azok a' kintstárlevelek (*Vales Reales*), mellyek az Usurpator alatt duplázattak, most semmivé tétettek. Azokat, mellyeket közönséges intézetektől vagy magános személyektől vettek-el, vissza

lehet venni. Azok mellyek a' Király távollétekor közönséges szolgálatra fordítottak, meg maradtak folyamotjokban. Hanem mind vesztenek betsekből.

B é t s.

Ö Cs. K. Felsége Kisfaludi *Kisfaludy József* urat a' Cs. K. Armádánál Hadnagyot, a' Cs. K. Kamarási rangal méltóztatott kegyelmesen megtisztelni.

* * *

Az itt Bétsben nem régen felállott szemgyógyítást tanító Intézetet Olasz Országgi Vice Király *Rajner* ö Cs. K. Fő Herczagsége méltóztatott e' folyó hónap 15-dikén meglátogatni, melly nap ezen Intézetnek krónikájában mint igen nevezetes nap fel fog jegyeztetni. Mind a' gyűjteményeit ezen intézeinek, mind magát a' klinikát figyelmére méltóztatta a' Fő Herczeg, és midőn a' betegekről tudakozódott volna, örömet láttatott kijelenteni, azt vévén feleletül, hogy többnyire mind meg fognak azok gyógyúlni.

* * *

Itt az idő ez előtt néhány napokkal úgy látszott, mintha tsak ki akarna tavaszodni, a' hó mind elolvadt, az utak szépen felszáradtak; azomban tegnap majd a' nap sütött, majd hó csett, majd ismét kitisztult. A' szél folyvást fú, még tsak gyanítani sem lehet mit akar az idő? Talán tsak reánk is kiterjed az a' természeti változás, melly észak felé tapasztaltatott. Már hiszen ha melegebb lenne valamivel a' Climánk, nem lenne okunk a' panaszkodásra.

* * *

A' Cs. K. Gazdasági Társaság, Felséges Protectorának *János* Fő Herczegnek előlülése alatt a' multt Dec. 29-dikén ismét a' szokott helyen és rendtartások

között tartotta közönséges Gyűlését. Jelen voltak ezen, a' Koronaörökös Ferdinand ö Cs. K. Fő Herczege, továbbá *Antal* és *Rajner* Fő Herczegek, nem külömben *Maximilian* K. Fő Herczeg, és a' társaságnak rendes tagjai. Felolvastattak ezen Gyűlésben azok a' megfejteni való kérdések, mellyekkel a' felső Statns kormányja ezen társaságot megtisztelte, a' mellyek különösen a' gyapjuval való kereskedésnek előmozdítását tárgyazzák. Kormányi - Tanácsos *Jordán* úr egy próbamunkát olvasott fel annak kinyomozásáról, hogy miként lehetne a' szemes gabonát megsokasítani, és mitsoda külömbség van e' földszínéhez és a' vetés sűrűségéhez mért hasznok között? *B. Bartenstein* úr, a' gyökerező loherének (*Trifolium repens*) a' juhlegelők megjobbítására való hasznáról írt értekezését olvasta fel. *Sir John Sinclair* nek *the Code of agriculture* nevű könyvére nézve azt végezte a' Társaság, hogy azt minden haladék nélkül németre által kell fordítani az Austriai Statuok számára, és jegyzésekkel a' Szerzőnek kívánsága szerint meg kell bővíteni. Előmutattattak továbbá e' következő személyeknek gazdasági szerzeményeik: *t. i. Harder* úrnak műszer mustráji, *Maria Brunn*ban az Erdei Tudományok intézetében *Professor Hösch* urnak az erdei termésekre való készítményei, *Jan* urnak Botanika Professorának megszáritott Austriai plántákból álló gyűjteménye, mellyet a' Társaságnak ajándékozott, *Vösendorfi* kertész *Kochnak* olást illető példáji, végre *Nagyban* — Kereskedő *Kaan Samuel* urnak a' gyapju megtisztítására való próbáji. Utoljára előmozdítások történtek.

* * *

Az 1816-dik esztendeji Jun. 1-ső napján felállított Austriai Nemzeti Bank-

nak, tsak ideig óráig való Direktziója volt eddig. Most minekutánna ő Felsége a' ki választatott 6 Direktorokat megerősíteni, és Kormányozót maga méltóztatott volna annak számára kinevezni, mind az eddig volt, mind a' most rendeltetett Direktzió e' folyó hónapnak 17-dikén külön külön olyan értelmű híradásokat botsátottak közre, mellyeknél fogva ezen változást közönségessé kívánják tenni. Ezek a' híradások így következnek:

1)

Az ideig óráig való Bank-Direktziónak Híradása.

Annak a' Bank-Direktziónak, mellyet ő Cs. K. Felsége, az 1816-dik esztendeji Jun. 1-ső napján az Austriai Nemzeti Bank felállítására nézve kijött Felséges Patensnek rendszabásai szerint, ideig óráig rendelt vala, a' volt a' rendeltetése, hogy a' Nemzeti-Banknak a' foglalatosságait addig vigye, míg a' magoktól az Actionariusoktól, a' Statutumoknak meghatározásai szerint választatott Bank-Direktzió a' dolgoknak folytatását magára által veheti. Ez az időpont már elérkezett, minthogy az Actionariusok' Biztoságától kiválasztatott, és ő Felségétől megerősített Bank-Direktzió már megtette az arra megkivántató előre való készületeket, hogy a' Nemzeti-Bank dolgainak kormányozását által vehesse magára. Az ideig óráig való Bank-Direktzió tehát e' folyó hónapnak 19-dikén minden foglalatosságait a' Nemzeti-Banknak minden Kassájival, és Hivatalaival egyetemben, az ujjonnan rendelt Direktziónak által adja, és a' Felséges Pátens' 12 §-a szerint maga magát feloldozza. Ettől a' naptól kezdve annakokáért a' Bank dolgaiban mindennek az új Bank-Direktzióhoz kell folyamodni, melly, foglalatosságainak folytatásában követendő módjáról, egy a'

Felső Status igazgatásától megerősített utmutasást fog közönségesse tenni.

Költ Bétsben Jan. 17-dikén 1818.

Gróf Nemes Ádám,
ideig óráig való Bank-Kormányozó.

Gr. Mitrowszky Aloiz
ideig óráig való Bank-Direktor.

Hippenmayer János Konrad
ideig óráig való Bank-Direktor.

2)

Az ujjonnan rendeltt Bank-Direkciónak Hiradása.

Minekutánna ő Cs. K. Felsege azokat a' Bank-Direktorokat, kiket a' privilegiáltt Austriai Nemzeti Banknak kegyelmesen adott Statutumok 30 §-a szerént az Aktzionariusoknak bizonyos meghatározott számú Biztossága választatott, megerősíteni, és ugyan azon Statutumok 29-dik §-ához képeest a' Kormányozót, és annak képviselőjét is kinevezni méltóztatott; ez az ujjonnan rendeltt Bank-Direkció azon volt, hogy a' megkivántató előre való munkálódásnál fogva magát minél elébb olyan karba és állapotba helyeztesse, hogy a' dolgoknak igazgatását által vehesse. Minthogy pedig már ezek tökéletességre hajtottak, és az ideig óráig való Bank-Direkció e' mái napon költ Hiradásánál fogva magát feloldoztatottnak lenni kijelentette; az új Bank-Direkció tehát kötelesnek érzi magát, hogy az egész Bank' értékét, úgy szinte a' Banknotákat, és mind azt, valami azoknak készítésekre szükséges, tulajdon zárja, és igazgatás alá vévén, a' közönségnek tudtára adja, hogy foglalatosságait e' hónapnak 19-dikétől fogva fogja folytatni, és hogy ennél fogva minden ember, a' kinek az Austriai Nemzeti

Bankal valami érintézni való dolga van, tsak hozzá folyamodjon. Hivatalának a' helye, minden alatta lévő kasszákkal 's hivatalokkal egyetemben most is ott van a' hol eddig volt, t. i. a' Singer nevű utszában a' Bankházban, a' mellyben mind addig, míg magának tulajdon háza lesz, a Felső Status Kormánya, szükséges maga elrendelését megengedte. A' Banknak foglalatosságai a' Felső Statutumokban ki vagynak szabva, de azon utasításban is, melly azelőtt gondoltatott ugyan ki, hanem most ismét kidolgoztatott, és felső helyen megerősítettet, — közelebbről vannak érdekellette. Itt tsak annyit szükséges említeni, hogy ez idő szerént először tsak háromféle dolgokat folytat az új Bank-Direkció, úgymint: az Aktziák betétele' dolgát, a' kiváltó-intézetet, és az Escompt dolgát, következésképpen a' giro-, a' letett jószágok-, és költsönözésdolgához, mellyekről az Utasításnak 6, 7, és 8-dik Szakaszában van szó, majd tsak akkor fog hozzá, mikor ez az időpont utóbb a' közönségnek tudtára fog adattatni. Ehez képeest mostanság nem is lesz több mint 3 kassza a' Nemzeti-Banknál, t. i. a) a' közép-ponti kassza; b) a' kiváltó kassza; c) és az Escompt-kassza. Mind a' három az innep- és Vasárnapokon kívül, minden nap dél előtt 9—12, dél után pedig 3—6 óráig a' közönségnek szolgálatjára nyitva van.

A) A' középponti kassza, több kiszabott foglalatosságai mellett arra való is, hogy

1) az Aktziákra való betevést a' közönségtől elfogadja.

2) Ezért Aktzia-Leveleket adjon-ki, és azokat körül írja.

3) Az osztozási summákat az Actionariusoknak kifizesse.

A' mi az elsőt illeti; a' privilegiáltt Austriai Nemzeti Bankba való betevésnek,

melly a' Statutumoknak 1. §-a szerént minden Aktziáért 1000 Váltó, és 100 Conv. forint lefizetésével esik-meg, mostantol fogva így kell megtörténni, hogy a' Bankkasszáknak munkálkodásokat éppen csak a' Banknál folyó pénzbetsre szorítván, a' Váltó Czédula, hasonlóképpen a' Bankházban találtató Cs. K. költsönözö kasszába, a' húszaspénz pedig az Escomptkasszába tétessen, minden Aktzia' betevésért külön adandó levelek mellett, és ezen levelek azután a' középponti kasszában mutattassanak-be, a' melly ellenben azok helyett

(2) minden feleknek az eddig való formára készített Aktzia-utasítást ad kezekbe. Ezt a' felek addig az időpontig megtartják, míg a' rendes Aktzia Leveleket, mellyeknek készítése már munkába vétetett, tökéletesen készen való létek pedig majd utóbb hírül adatik, ezen Utasító Leveleknek vissza adása mellett kézhez lehet venni.

A' mi a' 3-dik pontot illeti; ez a' kassza ugyan csak az 1818 dik esztendeji Julius 1-ső napján kezd-el a' leg első fél esztendeji osztozó-summát fizetni; minekutánna mindazáltal több Aktzionariusok a' nekik járó osztozó summát 1817-dik esztendőre az ideig óráig való Bank-Direktziótól még fel nem vették, ezeket a' hátra maradott summákat is a' középponti kassza fogja a' jussokat bebizonyító Aktzionariusoknak stempelezett nyugtató-írások mellett kifizetni.

B. A' kiváltó kassza mindennek

1) a' Banknotákat Conventziós pénzre, és viszont

2) ezt az ezüst pénzt Banknotákra, valamint

3) nagyobb Banknotákat kisebbekre, kisebbeket nagyobbakra a' feleknek kívánsága szerént, minden nehézség nélkül fel fogja váltani.

C) Az Escompt-kasszának ez a' kötelessége:

1) hogy az Escomptra való portékákat az erre rendeltetett órákon, innep 's vasárnapokon szerdán és szombaton kívül, minden nap 3—5ig, a' már esmeretes A. Laistromnak által adása mellett által vegye.

2) A' jóváhagyott B. Laistromot a' megtartott Váltólevelek eránt az Escomptból kizártt portékákkal egyetemben a' feleknek által adja, és

3) Az Escompt alá bortsátott portékáknak árrát az Escomptnak kivonása után lefizesse.

Egyébaránt a' privilegiáltt Austriai Nemzeti Banknak Aktzionarius Urai ezen-nel meghivatnak, hogy ha talán a' Felsőleges Statutumoknak és a' megerősített utmutatásnak nyomtatványát kívánnák megszerezni, azt a' Bank' Benyujtó-Protocollumában megkaphatják.

Költ Bétsben Jan. 17-dikén 1818.

Gf. Dietrichstein József Károly
Bank Kormányozó.

Nem. Geymüller János Henrik
Kormányozói képviselő.

Nemes Steiner Menyhárt
Bank-Director.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédalában: =
Januarius 16-dikén 299 — 17-dikén 299 — 19-dikén 299 $\frac{1}{4}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Hazai tudományos nevelés' állapotját illeti az a' rövid statistikai jegyzés, mellyet a' Budai Német újságnak 5-dik számu darabjában lehet olvasni. Ennyiből áll az: a' Magyar hazában a' Római Catholicusoknak 63 Gymnasiumaik vannak. Ezek közzül 49, Szerzeteseknek kormányozására van bízva. A' Piáristák' szerzete mind tagjainak, mind a' reájok bizattatva lévő Gymnasiumoknak számára nézve a' többit mind fellyülmulja. A' szerént a' laistrom szerént, melly minden esztendőben kiszokott adadni, a' multt esztendőnek vége felé 27 házokban (2 ezek közzül Erdélyben van) 455 tagjai voltak annak, t. i. *Besztertzen* (Erdélyben) 5; *Breznóbányán* 10; *Korponán* 7; *Kolosváron* (Erdélyben) 20; *Kalotsán* 10; *Debretzenben* 8; *Tatában* 12; *Nagy Kanisán* 7; *Nagy Károlyban* 10; *Ketskeméthen* 23; *Leuwenzen* 9; *Nyitrában* 24; *Pesten* 17; *Podolinban* 14; *Privitzen*, hol az egész hazában a' leg régibb Piarista klastrom van, úgymint a' melly 1666-tól fogva áll-fenn, 27; *Rosenbergen* 6; *S. A. Ujhelyen* 7; *Szt. Györgyön* 22; *Selmetzen* 8; *Szegeden* 16; *Szigethen* 8; *Temesváron* 7; *Trentsinben* 27; *Magyar Ovárott* 8; *Vátzon* 25; *Veszprémben* 7; *Szebenben* 7. — A' Piaristák után következnek mindjárt a' Benedictinusok, kik e' következő helyeken tanítanak: *Esztergom*, *Köszeg*, *Komárom*, *Sopron*, *Pápa*, *Poson*, *Győr*, *Nagy-Szombath*. — A' Praemonstratensisek alatt lévő Gymnasiumoknak helyei ezek: *Nagy Várad*, *Kassa*, *Keszthely*, *Lötse*, *Rosnyó*, *Szombathely*. Ferentz Szerzetesbeliek tanítanak *Baján*, *Eperjesen*, *Eszéken*, *Gyöngyösön*, *Szakoltzán*. Cisterciták *Egerben*, *Pétsen*, *Féjerváron*. Végre Minoriták *Miskoltzon* és *Nagy Bányán*.

Budán kitsibe múlt, hogy 15 embernek szomorú vége nem lett a' vakmerő bátorság miatt. E' folyó hónap 8-dikán déltájban a' *Duna*, *Pest* és *Buda* közt befagyott, azomban valamivel alább a' *Margit Szigete* mellett még ment a' jég. A' hajósok ezzel nem gondolván, egyre jöttek mentek egyik partrol a' másokra. Estve felé a' mint egy dereglye a' víznek szinte a' közepén megy, úgy a' jég darabok közzé keveredett, hogy sem előre sem hátra nem tudott szabadulni. A' rajta lévő személyek segítségért kiabáltak, és tsak ugyan szerentsésen ki is fogták őket.

* * *

T. *Pest* Vármegye e' f. h. 6-dikán ismét új árrát szabta a' lisztnek és kenyérnek *Pest*'s *Buda* városaira nézve. E' szerént 1. Mása 1-ső rendü Lisztláng 23 for. 36 xr., — 2-dik Rendü 22 for. 9 xr.; — Zsemlelisztnek mázsája 18 for. 55 xr., — Rozsliszté 17 for. 2 xr. — Kenyérnek való 8 for. 15 xr. — Egy *Pesti* mérő korpa 3 for. 39 xr.; 1-ső rendü Darakása 26 for. 55 xr.; másod rendü 23 for. 56 xr. — 1 xros legjobb lisztből való zsemlelének 1 $3/4$ latot; a' rendesnek 2 $1/4$ latot, — ánizsos szarvasnak 1 latot, — garasos fehér kenyérnek 6 $3/4$ latot, rozslisztből valónak 8 $3/4$, fekete pék kenyérnek 10 $2/4$ latot kell nyomni.

Posonból Jan. 16-dikán. E' napokban egy veszett kutya a' mezőről beszaladván a' városba, egész *Posont* réműlésbe hozta. Ez a' kutya már az úton egy nyulat ezer darabokra szaggatott; a' nyúl hogy 's mint esett körmei közé, azt nem lehet tudni. Benn a' városban 16 emberek siratják az említett kutyának *Posonba* való vetődését, kiket ott megmart. Némmelylek ezen szerentsétlenek közül bizonyosan meg fognak halni. Az emhereken kívül még egynéhány kutyákat is megharapdált ez a' veszett kutya. Végre kardal megvagdaltatván, és kövekkel 's botokkal összevete törelvén, tsakugyan vége lett.